

Luthersk konference i Israel

Konferencens deltagere på tur i den kristne moshav Yad Hashmonah, hvor man nu er i gang med at bygge en bibelsk have som turistattraktion – med støtte fra offentlige midler.

I begyndelsen af juli måned blev der afholdt en luthersk konference om jødemission i Yad Hashmonah – en kristen moshav i nærheden af Jerusalem. Fra dansk side deltog Heinrich Pedersen, Bodil Skjøtt og Kai Kjær-Hansen. Konferencen, som havde samlet godt og vel 30 deltagere fra Israel, Nordamerika, Japan, Tyskland og de nordiske lande, tilsluttede sig den såkaldte Willowbank-erklæring fra 1989. I denne findes en stærk opfordring til fortsat at drive mission blandt det jødiske folk – eller som det bl.a. udtrykkes i Willowbank-erklæringen: mission over for andre folkeslag kan ikke bruges som en undskyldning til ikke at bringe evangeliet til jøder.

I Israel findes der kun tre menigheder, som har et luthersk grundlag. En af disse – nemlig Immanuel Menigheden i Jaffa – støttes af Den Danske Israelsmission gennem det fællesnordiske samarbejdsorgan Joint Mission to Israel.

Mens navnet Luther i en dansk folkekirkelig sammenhæng har en positiv klang, er det modsatte ofte tilfældet i en israelsk og messiansk-jødisk sammenhæng. Det hænger sammen med de antisemitiske skrifter, som Luther affattede i slutningen af sit liv.

Den Danske Israelsmission tager naturligvis på det kraftigste afstand fra en sådan antisemitisme i de pågældende Luther-skrifter. Alligevel mener vi, at der er noget specifikt i den lutherske teologi, som kunne komme den messianske bevægelse i Israel til gode, hvis det kunne lykkes at overvinde den barriere, som Luther-navnet skaber.

Dette gælder eksempelvis en såkaldt »kors-teologi« over for en »herligheds-teologi«, det gælder evangeliet i sakramenterne dåb og nadver, det gælder velsignelsen i at kunne bede et Fadervor, når man ikke kan bede, det gælder velsignelsen i at have nogle faste former i gudstjenesten, dvs. en liturgi hvor det menneskelige underholdningselement er undsagt, og det gælder ikke mindst den troendes eksistens som anfægtet, hvor man ikke blot tvivler, men er i kamp med sig selv og sin Gud – sådan som ikke mindst personer fra Det Gamle Testamente er det.

Den Danske Israelsmission blev oprettet i 1885. I dens tidligste historie var der højt til loftet, når det gjaldt konfessionelle spørgsmål. Med andre ord: man støttede dengang også Jesus-troende jøder, der ikke var lutherske.

Det samme gør vi i dag. Men samtidig mødes vi med udfordringen til at inspirere med luthersk teologi ind i en messiansk sammenhæng i Israel. Ikke fordi det er »luthersk«, men fordi det er bibelsk og har et jødisk rodnet.

kk-h

Den engelske ordlyd af Willowbank-erklæringen kan fra midten af august måned læses på www.israel.dk

Thomasevangelium i Israel

Interessen for Thomasevangeliet er i dag ikke begrænset til videnskabelige specialister. Ikke mindst i det seneste årti har det påkaldt sig opmærksomhed blandt lægfolk verden over. Denne brede interesse for Thomasevangeliet hænger givetvis sammen med den fornyede og store interesse for åndelige emner her ved indgangen til det tredje årtusind og passer smukt til New Age-ideologien. Kai Kjær-Hansen giver her et eksempel fra den israelske scene.

kom i koncentrationslejr som 15-årig og immigrerede til Israel i 1949. I 1969 kom det til »det fuldkomne vendepunkt« i hans liv, som det siges på omslaget til hans bog *The Day Is Coming* (Dagen Kommer), publiceret i

Israel i 1997 dels på hebraisk og dels på engelsk. Dette vendepunkt har noget med Jesus at gøre. Men hvilken Jesus?

Bogen er fyldt med skriftsteder fra Det Nye Testamente. Kun et par gange nævnes Jesus ved navn, men læseren er ikke i tvivl om, at han er bogens hovedperson. Bogen indledes med sætningen: Gud er kærlighed, og med henvisning til 1 Kor 13. Det siges udtrykkeligt, at frelsen kommer fra jøderne (Joh 4,22). Hele vejen igennem er bogen fyldt med bibelske vendinger. Et godt eksempel herpå er

følgende: »Gud klædte sig i kød og steg ned til dem, der er klædt i kød, og han bar deres lidelser og kendte deres trængsler og deres smertes bitterhed; som deres var, var også hans...« (s. 74).

Kalo adskiller sig fra andre israelske jøder, som skriver om Jesus, ved at tilkendegive at have mødt denne Jesus. Sproget har en slags åbenbaringskarakter. Flere af hans bøger er dateret, ikke med en enkelt dato, men med to – en antydning af at han har skrevet dem under en form for inspiration mellem de to datoer.

Hvad kan man ønske mere, når en israelsk jødisk forfatter ikke blot skriver om Jesus, men om Jesus som Kristus –

og endda betragter denne Jesus Kristus som Gud? Det gør Shlomo Kalo, som blev født i Sofia, Bulgarien i 1928,

Spørger man messianske jøder i Israel, er meningene om Kalo delte. I en kort artikel i det messianske tidsskrift *Kivun* fra 1997 stiller Boaz Fastman spørgsmålet: »Shlomo Kalo – ulv eller lam?» og svarer, at Kalo er en ulv klædt ud som et lam – med henvisning til Matt 7,15. Fastman fortæller, at en repræsentant fra Kalo har henvendt sig til lederne af forskellige messianske menigheder med en anmodning om, at man ville anbefale bogen. Gershon Nerel – en anden messiansk jøde – ser Kalo som en ”person, der tror på synkretisme,”

Selv om en jødisk forfatter kalder Jesus for Kristus, ja, betragter ham som Gud, er det nødvendigvis ikke den Jesus, der præsenteres for os i Det Nye Testamente, der er tale om.

og hævder, at det er lykkedes Kalo at overbevise nogle messianske jøder om, at han er en sand discipel af Jesus.

Hvad drejer det sig om?

Det drejer sig om Jesus, ja! Endog en jødisk Jesus, som kaldes Gud. Men det synes alligevel ikke at dreje sig om den Jesus, som vi præsentere-

res for gennem Det Nye Testamente. Måske kan bogen bedst karakteriseres som en moderne version af Thomasevangeliets. Noteres kan det da også, at Kalo står bag en hebraisk oversættelse af netop Thomasevangeliets.

Under alle omstændigheder synes Jesu død og legemlige opstandelse ikke at have nogen betydning for Kalo. Frelse har heller ikke noget

med menneskets fremtidige legemlige opstandelse at gøre. Det tilsvarende gør sig gældende i Thomasevangeliets. I sidste instans reduceres Jesu rolle til at lede mennesker til en erkendelse af deres sande guddommelige væsen gennem hans ord.

Kalos skrifter publiceres på et forlag, der kaldes D.A.T. På hebraisk betyder *dat* bare religion. Men på forlagets brevpapir får man forklaring på, hvad D.A.T egentlig står for. De tre bogstaver danner forbogstaver på tre hebraiske ord, nemlig *Da' Atzmecha Tamid*. Oversat betyder det:

Kend dig selv altid. For Kalo betyder det, at mennesket har det guddommelige i sig. Kristus giver den frelsende kundskab herom. Hvor forskelligt fra det evangelium, jøden Paulus prædikede. En henvisning til 1 Kor 15 skulle være tilstrækkelig her, hvor evangeliet er sat på kortform i versene 3-7.

Ikke underligt, at messianske ledere kan advare imod et så afkortet evangelium, som Kalo præsenterer. Ikke mærkeligt, at hans bog kan købes i en butik, der forhandler New Age-litteratur i Jerusalem.